

DOI 10.31558/2307-2318.2026.2.2

УДК 331.5.024.5

JEL Classification: J23

Бондаревська К.В.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри соціального забезпечення та податкової політики,
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро
ORCID: 0000-0001-8683-6834
e-mail: kseny-8888@i.ua

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ РИНКУ ПРАЦІ ТА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Дослідження присвячено визначенню сучасних тенденцій взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг в Україні та світі, а також розробці напрямів удосконалення механізмів їх узгодження з метою забезпечення відповідності освітніх результатів потребам динамічного соціально-економічного розвитку та дотримання умов захищеності соціальних інтересів населення. Методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань забезпечення взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг. Для вирішення поставлених у роботі завдань використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження, зокрема: аналіз і синтез, дедукція та індукція, метод узагальнення та системного аналізу, абстрактно-логічний метод, метод системного узагальнення. З метою оцінювання взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг було проаналізовано залежність рівень зайнятості від рівня освіти, питомо вагу молоді, що не навчається і не працює (NEET), рівень відповідності професійних навичок вимогам ринку праці (skills mismatch) на основі міжнародних та національних статистичних джерел. За результатами дослідження доведено наявність позитивної кореляції між рівнем освіти та рівнем зайнятості не лише в Україні, а й у країнах Європи, що підтверджується даними ОЕСР за 2019–2024 роки та відповідними статистичними даними Державної служби статистики України. Визначено, що дана тенденція характерна як для країн із розвинутою економікою, так і для країн, що розвиваються, але її вираженість залежить від якості освітніх програм, системи стажувань та інтеграції роботодавців у процес підготовки кадрів. Крім того, виявлені тенденції засвідчили, що рівень освіти здійснює суттєвий вплив на ймовірність залучення до формального або неформального сектору, а домінування неформальної зайнятості серед осіб з нижчими освітніми рівнями є проявом структурних обмежень формального ринку праці та недостатньої інтеграції освітньої системи з потребами економіки.

Визначено, що стратегічного значення набувають заходи, спрямовані на формування збалансованої кваліфікаційної структури робочої сили, забезпечення відповідності рівня професійної підготовки потребам економіки та стимулювання мобільності робочих кадрів. Обґрунтовано значення діяльності інституцій, які надають освітні та професійні послуги, сприяючи підвищенню компетенцій громадян, адаптації до вимог сучасного ринку праці та розвитку професійної гнучкості. Визначено роль підтримки безробітних у процесі повернення до активної трудової діяльності, зокрема шляхом професійної перепідготовки, розвитку навичок пошуку роботи, кар'єрного консультування та соціальної інтеграції. У перспективі інтеграція освітніх, професійних

та соціальних заходів сприятиме не лише скороченню рівня безробіття, а й підвищенню ефективності використання трудового потенціалу та посиленню соціально-економічної стабільності.

Ключові слова: освіта, наука, бізнес, ринок праці, ринок освітніх послуг.

Таб. – 6, Рис. – 2, Літ. – 18

Bondarevska K.

Doctor of Economic Science, Professor,
Professor of the Social Security and Tax Policy Department,
University of Customs and Finance, Dnipro
ORCID: 0000-0001-8683-6834
e-mail: kseny-8888@i.ua

CURRENT TRENDS IN THE INTERACTION BETWEEN THE LABOUR MARKET AND THE EDUCATION SERVICES MARKET IN UKRAINE AND WORLDWIDE

This research is devoted to identifying current trends in the interaction between the labour market and the education services market in Ukraine and globally, as well as to developing strategies for improving the mechanisms governing their coordination, with the aim of ensuring that educational outcomes meet the needs of dynamic socio-economic development and uphold the protection of the population's social interests. The methodological basis of the study consists of the fundamental principles of modern economic theory, as well as the scientific works of domestic and foreign scholars on ensuring the interaction between the labour market and the market for educational services. To address the objectives set out in the study, both general scientific and specialised research methods were employed, including: analysis and synthesis, deduction and induction, the method of generalisation and systems analysis, the abstract-logical method, and the method of systems generalisation. To assess the interaction between the labour market and the education services market, the dependence of the employment rate on the level of education, the proportion of young people not in education, employment or training (NEET), and the level of skills mismatch were analysed based on international and national statistical sources. The results of the study demonstrate a positive correlation between educational attainment and employment rates not only in Ukraine but also in European countries, as confirmed by OECD data for 2019–2024 and relevant statistical data from the State Statistics Service of Ukraine. It has been established that this trend is characteristic of both developed and developing countries, but its extent depends on the quality of educational programmes, the apprenticeship system and the involvement of employers in the training process. Furthermore, the identified trends have shown that educational attainment has a significant impact on the likelihood of employment in the formal or informal sector, and the predominance of informal employment among those with lower educational attainment is a manifestation of structural constraints in the formal labour market and the insufficient integration of the education system with the needs of the economy.

It has been established that measures aimed at forming a balanced skills structure of the workforce, ensuring that the level of vocational training meets the needs of the economy, and stimulating labour mobility are of strategic importance. The importance of institutions providing educational and vocational services is substantiated, as they contribute to enhancing citizens' competencies, adapting to the demands of the modern labour market, and developing professional flexibility. The role of supporting the unemployed in their return to active employment is identified, in particular through vocational retraining, the development of job-search skills, career counselling and social integration. In the long term, the integration of educational, vocational and social measures will contribute not only to reducing unemployment

but also to improving the effective use of the labour force and strengthening socio-economic stability.

Key words: education, science, business, labour market, education services market.

Tab. – 6, Fig. – 2, Ref. – 18

Постановка проблеми. В умовах глобалізаційних викликів, цифровізації економіки та трансформації соціально-економічних систем взаємодія ринку праці та ринку освітніх послуг набуває особливого значення. Динамічні зміни у структурі зайнятості, зростання ролі знань і компетентностей, а також посилення конкуренції за людський капітал зумовлюють необхідність постійного узгодження змісту освіти з актуальними потребами економіки. У цьому контексті освіта орієнтується на формування практичних навичок, адаптивності та здатності до безперервного навчання. Світові тенденції і процеси засвідчують перехід до так званої компетентнісної моделі підготовки фахівців, зростання популярності короткострокових освітніх програм і мікрокваліфікацій, а також посилення ролі неформальної та цифрової освіти. Водночас роботодавці орієнтуються на конкретні професійні навички та досвід, що формує нові підходи до відбору персоналу та стимулює удосконалення освітніх програм.

В Україні відповідні процеси посилюються в умовах викликів воєнного часу та зростання соціально-економічної нестабільності. Варто відзначити втрату людського капіталу через міграцію та вимушене переміщення, територіальні диспропорції у попиті на робочу силу та необхідність швидкої перекваліфікації населення. Все це актуалізує питання гнучкості та адаптивності як освітньої системи, так і інституцій ринку праці. Однією з важливих проблем є недостатній рівень інституційної взаємодії освіти, бізнесу та держави. Відсутність сталих механізмів партнерства, ефективних каналів комунікації та системного залучення роботодавців до формування змісту освітніх програм обмежує можливості адаптації освіти до реальних потреб економіки.

Все це обумовлює необхідність формування дієвих механізмів узгодження тенденцій функціонування ринку праці та ринку освітніх послуг, що сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців, зменшенню дисбалансу між попитом та пропозицією робочої сили на ринку праці, а також забезпеченню сталого соціально-економічного розвитку як України, так і світової спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню питань взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг присвячені дослідження як зарубіжних, так і українських дослідників. Зокрема, особливої уваги заслуговують розробки таких науковців, як: Тюдор С., Сілан Т., Настасе Л., Екобічі М., Опран Е. та Койокару А. [1], Фіаскі Д. та Теалді К. [2] та інші. Крім того, варто відзначити напрацювання таких вітчизняних науковців, як: Бондаренко О.С., Миргород-Карпова В.В., Ігошин М.М., Ільїч Л.М., Лавриненко Л.М., Орлик О., Хома О.З. та інші [3-8]. Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг, окремі аспекти цієї проблематики потребують подальшого опрацювання. Зокрема, існує об'єктивна необхідність у комплексному дослідженні сучасних тенденцій взаємодії ринків праці та освітніх послуг у глобальному та національному контекстах в умовах соціально-економічних викликів сьогодення з метою розробки перспектив підвищення ефективності відповідних механізмів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сучасних тенденцій взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг в Україні та світі, а також обґрунтування напрямів удосконалення механізмів їх узгодження з метою забезпечення відповідності освітніх результатів потребам динамічного соціально-економічного розвитку та дотримання умов захищеності соціальних інтересів населення.

Виклад основного матеріалу. Взаємодія ринку праці та ринку освітніх послуг оцінюється через визначення ступеня відповідності освітніх результатів вимогам економіки та потребам роботодавців. Вона має вплив на рівень зайнятості, якість робочої сили, конкурентоспроможність національної економіки, добробут і соціальну безпеку населення. Серед ключових показників оцінювання даної взаємодії можна відзначити:

- залежність рівня зайнятості від рівня освіти;
- питому вагу молоді, що не навчається і не працює (показник NEET – Neither in Employment, Education or Training);
- рівень відповідності професійних навичок вимогам ринку праці (skills mismatch).

Так, у числі інформаційних джерел, які надають можливість встановити кореляцію рівня зайнятості та рівня освіти, варто відзначити офіційну звітність країн Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Відповідні порівняння демонструють стійку тенденцію до підвищення рівня зайнятості із зростанням освітнього рівня (зокрема, це наочно спостерігається на прикладі осіб з вищою освітою). Все це засвідчує значущість освіти задля інтеграції до ринку праці, а також зростання можливостей для працевлаштування серед осіб із вищою освітою (рис. 1).

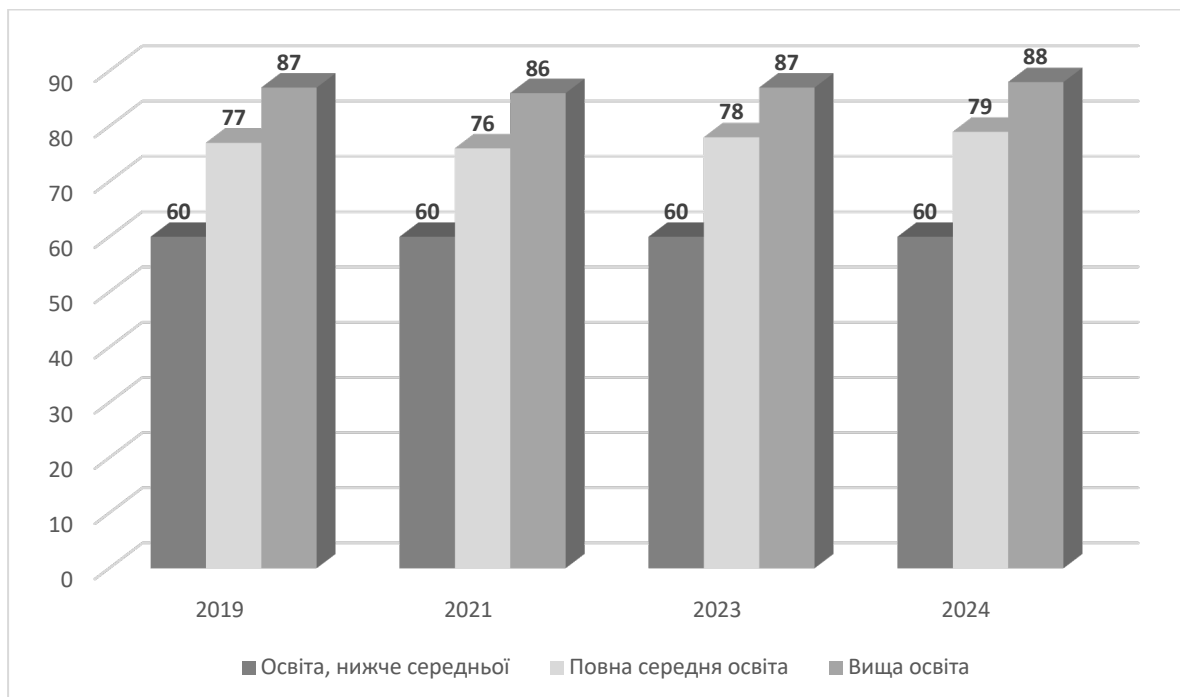

Рисунок 1 - Рівень зайнятості відповідно до рівня освіти у країнах ОЕСР, %
Джерело: побудовано автором за даними [9]

Міжнародні статистичні дані відображають чіткий позитивний зв'язок між рівнем освіти та рівнем зайнятості, що підтверджується даними ОЕСР за 2019–2024 роки. Відповідно, особи з вищою освітою дійсно мають вищі шанси на працевлаштування у порівнянні з особами, які мають нижчий освітній рівень. Відповідна тенденція характерна як для країн із розвинутою економікою, так і для країн, що розвиваються, але її вираженість залежить від якості освітніх програм, системи стажувань та інтеграції роботодавців у процес підготовки кадрів.

Важливим індикатором, що поєднує в собі не лише зайнятість, а й участь у навчанні та професійному житті, є показник NEET (Neither in Employment, Education or

Training). Саме він відображає рівень слабкості взаємодії освіти та ринку праці через недостатній перехід молоді від навчання до зайнятості. Незважаючи на загальну тенденцію до повернення показників NEET до рівня, який був до пандемії COVID-19, у низці країн проблема залишається гострою. У середньому по країнах ОЕСР частка осіб віком 18–24 роки, які не залучені ані до зайнятості, ані до освіти чи професійної підготовки, становить близько 14 % [9]. Водночас у окремих державах цей показник є суттєво вищим і перевищує 25 %, зокрема в Колумбії, Туреччині, а також у країні-партнері ОЕСР — Південній Африці, що свідчить про структурні диспропорції у процесі переходу молоді від освіти до ринку праці.

Попри відносну стабільність середніх значень рівня зайнятості та показників NEET серед молоді віком 18–24 років у період 2019–2024 рр., у розрізі конкретних країн спостерігаються істотні відмінності у динаміці. Зокрема, в Естонії рівень зайнятості серед чоловіків знизився майже на 12 відсоткових пунктів, у той час як серед жінок, навпаки, зріс на 11 відсоткових пунктів за аналогічний період. У Норвегії зменшення рівня зайнятості на 13 відсоткових пунктів супроводжувалося одночасним зростанням частки молоді, залученої до освіти (на 16 відсоткових пунктів), що може свідчити про посилення освітньої орієнтації молоді в умовах трансформації ринку праці [9].

Крім того, у глобальному вимірі наразі зберігається стійкий гендерний дисбаланс у структурі участі молоді в освітніх процесах та працевлаштуванні. Освітній розрив на користь жінок серед осіб віком 18–24 роки перевищує 6 відсоткових пунктів: близько 55 % жінок та 49 % чоловіків були залучені до освіти як у 2019, так і у 2024 роках. Водночас чоловіки демонструють вищий рівень зайнятості, перевищуючи відповідний показник серед осіб жіночої статі: частка зайнятих становила 36 % серед чоловіків і 28 % серед жінок в обох аналізованих роках. Така асиметрія відображає різні траєкторії освітньо-професійної інтеграції молоді та підкреслює необхідність урахування гендерного виміру при формуванні політики у сфері освіти та зайнятості.

Наступний індикатор, що застосовується з метою оцінки наявності невідповідності професійних навичок вимогам ринку праці – показник рівня відповідності Skills mismatch. При цьому він може бути вимірний у контексті розрахунку питомої ваги працівників з рівнем навичок, що є вищим за потрібний на даній посаді (over-skilled), частки працівників, навички яких відповідають вимогам посади (well-skilled), питомої ваги працівників з рівнем навичок, нижчим за необхідний (under-skilled). Відповідний підхід є офіційно визнаним та широко застосованим у міжнародних порівняннях (табл. 1).

Таким чином, у більшості досліджуваних країн рівень відповідності професійних навичок вимогам ринку праці є задовільним (більше 50%). У той же час варто відмітити значну частку працівників, навички яких є нижчими за необхідні у таких країнах, як: Японія (20%), Естонія (23%), Норвегія (20%) та Фінляндія (20%). При цьому Ізраїль, а також переважна більшість країн ЄС (особливо позитивними тенденціями відзначаються Польща, Австрія, Угорщина, Словаччина, Швейцарія) мають невисокий рівень даного показника.

Окремої уваги заслуговує оцінка питомої ваги працівників з рівнем навичок, що є вищим за необхідний. Найвищою часткою таких працівників характеризуються, зокрема, Ізраїль, США, Канада, Ірландія, Сполучене Королівство.

На відміну від широкої міжнародної практики, в Україні офіційні дані про взаємодію між сферою освіти та ринком праці представлені фрагментарними показниками. Ситуація зі збором аналітичного матеріалу по Україні ускладнюється воєнним станом та неможливістю збору релевантної інформації через наявність тимчасово окупованих територій та зон ведення активних бойових дій. Саме тому одним із провідних складових інформаційної бази залишаються звіти міжнародних організацій.

У той же час більша частина об'єктивних даних, що може стати джерелом для проведення аналізу, наявна у звітах довоєнного періоду, які у числі інших інформаційних ресурсів і були використані для встановлення статистичних відповідностей та здійснення подальшої аналітичної роботи в межах дослідження.

Таблиця 1 - Рівень відповідності професійних навичок вимогам ринку праці (Skills mismatch) у світовому вимірі у 2023 році, %

Країна	Рівень well- skilled	Рівень under-skilled	Рівень over-skilled
У середньому по ОЕСР	64	10	26
Австрія	72	4	25
Данія	59	11	30
Бельгія	67	10	23
Естонія	55	23	22
Ізраїль	52	2	45
Ірландія	60	7	33
Іспанія	71	6	23
Італія	76	6	18
Канада	58	6	36
Нідерланди	60	13	27
Німеччина	58	10	32
Нова Зеландія	56	10	34
Норвегія	62	20	19
Польща	80	2	18
Португалія	68	7	25
Сінгапур	68	9	22
Словаччина	66	5	30
Сполучене Королівство	59	7	34
США	53	8	39
Угорщина	70	4	26
Україна	72	3,8	24,2
Фінляндія	62	20	18
Франція	67	8	25
Чехія	66	6	29
Швейцарія	71	5	24
Швеція	60	11	29
Японія	62	29	9

Джерело: побудовано автором за даними [10, 11, 12]

За даними звітів Міжнародної організації праці (МОП) та наукових публікацій експертів, невідповідність сфери освіти та ринку праці має своє вираження, в першу чергу, або у надлишкових навичках або у недостатньому їх рівні. Крім того, існує тенденція серед країн з невисоким та нижчим від середнього рівня економічного розвитку до переважання частки осіб з надмірною освітою та кваліфікацією [13]. Відповідна ситуація спостерігається і стосовно України: частка осіб, рівень навичок та освіти яких є задовільним, становить 72% (рівень well-skilled), рівень надмірної кваліфікації (over-skilled) – 24,2%, рівень недостатньої кваліфікації (under-skilled) – 3,8% [11]. У той же час відповідні тенденції ще не засвідчують покращення ситуації у

сфері зайнятості в Україні. Так, Україна відзначається досить високим показником надмірної освіти у контексті відповідності освітнього рівня потребам роботодавців (42%) при середньому загальносвітовому показникові 36%, що свідчить про суттєве перевищення освітнього рівня над існуючими потребами у розрізі певних професій та спеціальностей. Саме ці освітньо-кваліфікаційні розбіжності є передумовою перевищення пропозиції робочої сили над попитом в одних сферах діяльності і дефіциту працівників в інших.

У той же час, згідно наявних статистичних даних можна простежити чітку пряму залежність між рівнем освіти та рівнем зайнятості населення в Україні. Відповідні тенденції сформувалися ще задовго до повномасштабної війни 2022 року. Так, саме серед осіб з повною вищою освітою є найвищим і рівень зайнятості. У той же час він скоротився упродовж 2010-2021 рр. на 5,7 відсоткових пунктів, що відображає загальний тренд до зниження показників зайнятості населення в Україні. Виключення становить тільки рівень зайнятості осіб з базовою вищою освітою (рівень бакалавра), який збільшився на 11,4 відсоткових пункти. Але все одно він залишається найнижчим серед показників зайнятості за рівнем освіти, що викликане декількома причинами: по-перше, як правило, значна частка осіб з таким рівнем освіти продовжує навчатися на магістерському рівні або проходить додаткову професійну підготовку, що тимчасово знижує їхню участь у ринку праці та, відповідно, рівень зайнятості; по-друге, базова вища освіта часто має обмежену цінність порівняно з повною вищою освітою для роботодавців (як правило, роботодавці часто орієнтуються на кваліфікації магістерського рівня або, навпаки, на прикладні професійні навички, що зменшує попит на працівників із базовою вищою освітою). По-третє, дана група осіб є більш схильною до нестабільних форм зайнятості, включно з тимчасовою, неповною або неформальною роботою, а також до періодів безробіття під час переходу від навчання до стабільного працевлаштування, що впливає і на статистичні виміри показників у вигляді нижчих даних по зайнятості у порівнянні з іншими освітніми рівнями. Таким чином, найнижчий рівень зайнятості осіб з базовою вищою освітою може бути наслідком структурної невідповідності між напрямками підготовки бакалаврів та потребами економіки, що посилюється в умовах обмеженої кількості робочих місць, орієнтованих саме на цей рівень кваліфікації. У таблиці 2 наведено показники зайнятості населення за рівнем освіти та у гендерному розрізі.

Значно вищі показники зайнятості, у порівнянні з категорією осіб з базовою вищою освітою, спостерігаються серед тих, хто має неповну вищу освіту та професійно-технічну освіту, що пояснюється більш високому рівню відповідності їх кваліфікаційних характеристик поточній структурі попиту на робочу силу, а також більш швидку та стабільну інтеграцію цих освітніх груп до ринку праці.

Значно нижчі показники зайнятості відзначаються серед осіб з повною загальною середньою освітою та базовою, початковою загальною середньою освітою або без освіти, і це, знову ж таки, є свідченням прямої залежності рівня зайнятості від рівня освіти. У гендерному розрізі простежується значно вища зайнятість серед чоловіків, аніж серед жінок (зокрема, на 10,8 відсоткових пунктів по особам з повною вищою освітою у 2021 році). Це пояснюється дією комплексу економічних, соціальних та інституційних чинників, що формують гендерну асиметрію на ринку праці:

Таблиця 2 - Зайнятість населення за рівнем освіти та у гендерному розрізі за 2010-2021 рр., %

Показники	2010	2013	2015	2018	2019	2020	2021	Відхилення (+/-)
Рівень зайнятості осіб з повною вищою освітою	76,3	75,9	71,9	71,5	72,5	71,3	70,6	-5,7
<i>серед жінок</i>	73,5	71,7	67,5	68,1	68,0	66,7	65,9	-7,6
<i>серед чоловіків</i>	79,9	81,1	77,5	75,8	78,3	77,3	76,7	-3,2
Рівень зайнятості осіб з базовою вищою освітою	47,6	44,2	49,3	49,3	56,9	56,8	59,0	11,4
<i>серед жінок</i>	45,3	39,7	47,1	45,2	53,4	54,8	52,9	7,6
<i>серед чоловіків</i>	50,9	49,6	51,8	54,3	60,7	59,0	66,5	15,6
Рівень зайнятості осіб з неповною вищою освітою	69,6	68,8	62,6	62,4	62,2	60,0	59,4	-10,2
<i>серед жінок</i>	67,3	65,6	59,4	58,1	57,9	55,9	54,5	-12,8
<i>серед чоловіків</i>	73,5	74,2	68,0	69,8	69,4	66,8	67,5	-6,0
Рівень зайнятості осіб з професійно-технічною освітою	-	-	63,3	62,5	63,6	61,4	61,2	x
<i>серед жінок</i>	-	-	53,8	55,5	55,5	53,4	52,9	x
<i>серед чоловіків</i>	-	-	69,5	67,1	69,1	66,9	66,8	x
Рівень зайнятості осіб з повною загальною середньою освітою	58,5	60,5	42,7	43,2	44,7	42,7	41,3	-17,2
<i>серед жінок</i>	51,7	52,7	37,2	37,0	37,5	35,9	35,1	-16,6
<i>серед чоловіків</i>	64,5	67,2	48,9	50,3	52,7	50,3	48,2	-16,3
Рівень зайнятості осіб з базовою, початковою загальною середньою освітою або без освіти	-	-	16,7	15,5	17,8	15,6	14,8	x
<i>серед жінок</i>	-	-	14,7	14,0	15,8	14,2	13,3	x
<i>серед чоловіків</i>	-	-	18,9	17,0	19,7	16,9	16,2	x

Джерело: розраховано автором за даними [14, 15]

- збереження гендерної сегрегації на ринку праці за видами економічної діяльності: чоловіки частіше зайняті у секторах з вищим попитом на робочу силу та стабільними робочими місцями (промисловість, будівництво, транспорт, енергетика), тоді як жінки переважають у сферах із нижчим рівнем зайнятості та вищими ризиками скорочень (освіта, охорона здоров'я, соціальні послуги);

- існування інституційних обмежень та переривання трудової кар'єри, пов'язані з відпустками у зв'язку з вагітністю та доглядом за дитиною, які знижують безперервність зайнятості жінок і впливають на показники участі у робочій силі;

- більша залученість жінок до неоплачуваної доглядової праці (догляд за дітьми, людьми похилого віку, ведення домашнього господарства), що обмежує їхню участь у формальній зайнятості або зумовлює періоди економічної неактивності;

- збереження дискримінаційних практик та стереотипів, що впливають на рішення роботодавців щодо найму, кар'єрного просування та умов праці жінок, особливо у високооплачуваних роботах або на управлінських позиціях;

Цікавими тенденціями відзначається і динаміка рівня безробіття за рівнем освіти упродовж 2015-2021 рр. (табл. 3).

Таблиця 3 - Безробіття населення за рівнем освіти та у гендерному розрізі за 2010-2021 рр., %

Показники	2010	2013	2015	2018	2019	2020	2021	Відхилення (+/-)
Рівень безробіття осіб з повною вищою освітою	6,9	6,7	7,8	7,8	6,3	7,3	8,5	1,6
<i>серед жінок</i>	6,5	6,4	7,9	6,7	6,6	7,7	8,9	2,4
<i>серед чоловіків</i>	7,3	7,0	7,6	9,0	6,0	6,9	8,0	0,7
Рівень безробіття осіб з базовою вищою освітою	13,9	11,0	15,6	15,0	10,1	10,2	13,5	-0,4
<i>серед жінок</i>	15,3	8,7	15,0	13,7	11,5	8,6	17,3	2,0
<i>серед чоловіків</i>	12,2	13,2	16,2	16,3	8,7	11,7	9,4	-2,8
Рівень безробіття осіб з неповною вищою освітою	7,4	7,1	8,5	7,0	8,0	9,0	9,6	2,2
<i>серед жінок</i>	6,4	6,4	6,8	6,6	7,2	7,9	9,7	3,3
<i>серед чоловіків</i>	9,0	8,0	10,8	7,7	9,3	10,5	9,5	0,5
Рівень безробіття осіб з професійно-технічною освітою	-	-	10,4	9,9	9,2	10,8	10,2	x
<i>серед жінок</i>	-	-	10,5	8,4	9,5	10,6	10,6	x
<i>серед чоловіків</i>	-	-	10,4	10,7	9,0	10,9	9,9	x
Рівень безробіття осіб з повною загальною середньою освітою	9,2	7,6	9,6	10,0	9,6	11,5	11,5	2,3
<i>серед жінок</i>	7,5	6,2	7,1	8,2	9,1	11,7	12,1	4,6
<i>серед чоловіків</i>	10,4	8,6	11,6	11,5	9,9	11,3	11,0	0,6
Рівень безробіття осіб з базовою, початковою загальною середньою освітою або без освіти	8,2	6,9	12,1	13,0	13,9	15,9	15,0	6,8
<i>серед жінок</i>	5,6	6,2	8,1	11,4	10,8	15,0	13,8	8,2
<i>серед чоловіків</i>	10,3	7,5	15,2	14,3	16,2	16,5	16,0	5,7

Джерело: розраховано автором за даними [14, 15]

Так, упродовж досліджуваного періоду рівень безробіття зріс по всім рівням освіти, окрім базової вищої. Але скорочення безробіття серед осіб з базовою вищою освітою не свідчить про їх кращу інтеграцію у зайнятість, а відображає специфіку освітнього статусу цієї групи, її високу мобільність та особливості статистичного обліку. Зокрема, особи з базовою вищою освітою частіше продовжують навчання, тобто не класифікуються як безробітні (за методологією МОП), а належать до економічно неактивного населення, що стримує зростання показника безробіття саме в цій освітній групі. Також у періоди погіршення економічної кон'юнктури особи з цим рівнем освіти частіше обирають стратегію так званого «відкладеного виходу» на ринок праці через продовження освіти, на відміну від осіб з професійною чи повною вищою освітою, які активніше шукають роботу. У гендерному розрізі динаміка була досить нерівномірною.

По показникам безробіття осіб з повною вищою освітою у 2010 році його рівень серед чоловіків був вищим, аніж серед жінок (7,3% та 6,5% відповідно), у той час як у 2021 році – навпаки, рівень безробіття серед чоловіків став нижчим, аніж серед жінок (8,0 % та 8,9% відповідно). Такі диспропорції були пов'язані із післякризовими наслідками світової фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр., які непропорційно вплинули на галузі з високою часткою чоловічої зайнятості (промисловість, будівництво, інженерно-технічні види діяльності), у той час як жінки з повною вищою освітою були більшою мірою зосереджені у відносно стабільних секторах (освіті, охороні здоров'я, державному управлінні), що стримувало зростання їх безробіття. Натомість у 2021 році вищий рівень безробіття серед жінок з повною вищою освітою відображає зміни у структурі зайнятості: кризові явища, пов'язані з пандемією COVID-19, сильніше вплинули на сферу послуг, де жінки традиційно становлять значну частку зайнятих. Щодо інших рівнів освіти динаміка рівня безробіття також була нерівномірною. Однак станом на 2021 рік можна простежити перевищення рівня безробіття серед жінок за всіма рівнями освіти, базової, початкової загальної середньої освіти або без освіти.

З метою здійснення співставного аналізу доцільно провести оцінювання рівня показника частки молоді, що не навчається і не працює (NEET), по Україні (табл. 4).

Таблиця 4 - Питома вага молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок (NEET) за статтю та типом місцевості у 2015-2021 рр., % до населення у віці 15-24 роки

Показники	2015	2018	2019	2020	2021	Відхилення (+/-)
Показник NEET, усього	17,2	14,5	15,6	15,5	14,3	-2,9
<i>серед жінок</i>	<i>19,8</i>	<i>17,8</i>	<i>19,9</i>	<i>18,4</i>	<i>18,0</i>	<i>-1,8</i>
<i>серед чоловіків</i>	<i>14,6</i>	<i>11,3</i>	<i>11,5</i>	<i>12,7</i>	<i>10,8</i>	<i>-3,8</i>
<i>по міській місцевості</i>	<i>14,6</i>	<i>11,6</i>	<i>12,5</i>	<i>12,0</i>	<i>11,6</i>	<i>-3,0</i>
<i>по сільській місцевості</i>	<i>21,6</i>	<i>19,4</i>	<i>21,0</i>	<i>21,7</i>	<i>19,2</i>	<i>-2,4</i>

Джерело: розраховано автором за даними [14]

Загальним позитивним трендом є певне скорочення питомої ваги молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок (упродовж 2015-2021 рр. на 2,9 відсоткових пунктів). При цьому скорочення показника є більш вираженим серед чоловіків (на 3,8 відсоткових пунктів). Негативним вираженням низької взаємодії освітньої системи та ринку праці є наявність гендерних диспропорцій і у даному аспекті: показник NEET серед жінок є значно вищим, аніж серед чоловіків (у 2021 році – на 7,2 відсоткових пункти). Стосовно розподілу NEET за типом місцевості також простежуються територіальні диспропорції: традиційно вищою є частка молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок, серед мешканців сільської місцевості, аніж жителів міст (у 2021 році – на 7,6 відсоткових пунктів). При цьому по міській місцевості варто відзначити трохи більший показник скорочення NEET протягом 2015-2021 рр. (-3,0 відсоткових пункти). Таким чином, скорочення частки молоді NEET має асиметричний характер і не супроводжується подоланням глибинного гендерного та територіального дисбалансу. Це підтверджує необхідність диференційованої державної політики, орієнтованої на жінок і молодь сільської місцевості, а також на посилення координації між освітньою системою та ринком праці.

У числі ключових загроз соціальній безпеці населення провідне місце займає неформальна зайнятість. Саме тому аналіз показників зайнятості у формальному та неформальному секторах за рівнем освіти дає змогу оцінити ефективність освітньої системи з точки зору можливостей реалізації набутих компетентностей, а також ідентифікувати ризики неефективного використання людського капіталу. Варто відзначити наявність позитивної кореляції між рівнем формальної зайнятості та рівнем освіти: найвищі показники зайнятості у формальному секторі (38,1% у 2021 році) спостерігаються саме серед осіб з вищою освітою (рис. 2).

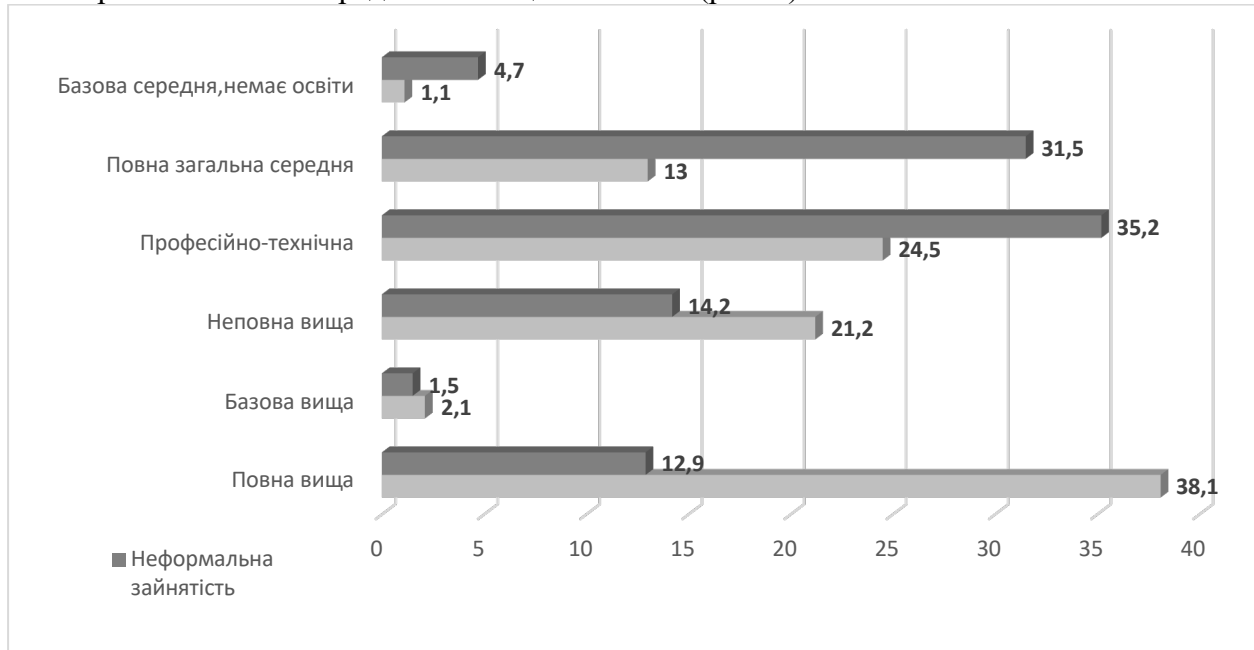

Рисунок 2 - Рівень зайнятості за типами робочих місць та рівнем освіти у 2021 році, %
Джерело: побудовано автором за даними [14]

Схожа тенденція відзначається і серед осіб з неповною вищою освітою (21,2% у формальному секторі) та базовою вищою освітою (2,1 % у формальному секторі). У той же час рівень зайнятості осіб з професійно-технічною, повною загальною середньою освітою, базовою освітою або без освіти є значно вищим саме у неформальному секторі (35,5%, 31,5%, 4,7% відповідно). Так, саме ці освітні групи мають вищу представленість у видах економічної діяльності, де неформальна зайнятість є структурно поширеною (будівництво, сільське господарство, торгівля, побутові та персональні послуги). Крім того, для значної частини таких робочих місць формальні вимоги до рівня освіти та кваліфікації є мінімальними, що знижує бар'єри входу до неформального сектору. Вищенаведені відмінності свідчать про те, що рівень освіти істотно впливає на ймовірність залучення до формального або неформального сектору, а домінування неформальної зайнятості серед осіб з нижчими освітніми рівнями є проявом структурних обмежень формального ринку праці та недостатньої інтеграції освітньої системи з потребами економіки.

В сучасних умовах однією з основних проблем на ринку праці є структурне безробіття, що викликане, в першу чергу, дисбалансом освітньо-професійної підготовки та потреб ринку праці. У період воєнного стану дане явище поглиблюється через релокацію бізнесу, посилення міграційних тенденцій, мобілізацію працівників до ЗСУ, структурні зміни у галузях економічної діяльності, недостатню інституційну спроможність системи перепідготовки фахівців. Крім того, якщо у деяких видах економічної діяльності простежується надлишок робочої сили, такі сфери, як ІТ, освіта,

охорона здоров'я, будівництво, енергетика та транспорт характеризуються дефіцитом висококваліфікованих кадрів [16]. Використовуючи різні канали закриття вакансій, роботодавці відзначають, що найменш ефективними, на їх погляд, є: Державна служба зайнятості (через явища надмірної бюрократизації процесів); студентські спільноти (через недостатню підготовку та недостатність мотивації); аутсорсинг (є дорогим та не завжди ціна відповідає якості послуг) [17]. За даними статистичних обстежень за сприяння Державної служби зайнятості впродовж січня–липня 2025 року професійним навчанням було охоплено лише 32,1 тис. осіб, що становить близько 13 % від чисельності офіційно зареєстрованих безробітних. Інструмент ваучерної підтримки професійного навчання, орієнтований на соціально вразливі категорії населення — внутрішньо переміщених осіб, осіб з інвалідністю, учасників бойових дій, осіб віком понад 45 років, демобілізованих військовослужбовців, осіб, які пережили полон або отримали поранення внаслідок бойових дій, було використано для 14,9 тис. осіб, що не перевищує 6 % від загальної кількості шукачів роботи. За таких умов збереження освітньо-професійної невідповідності між структурою попиту та пропозиції робочої сили засвідчує обмежену ефективність реалізованих заходів та недостатній масштаб їх впливу на подолання структурних дисбалансів [16].

Згідно статистичних звітів Державної служби зайнятості станом на 1 травня 2025 року, кількість шукачів роботи перевищує кількість вакансій більше, ніж у два рази (табл. 5).

Таким чином, на сьогодні лише в окремих видах економічної діяльності, зокрема у переробній промисловості, будівництві, освіті, а також у сфері мистецтва, спорту, розваг і відпочинку, кількість заявлених вакансій несуттєво перевищує кількість осіб, які перебувають у пошуку роботи. Серед основних причин формування такої ситуації слід виокремити значні масштаби трудової міграції працівників зазначених галузей за межі країни, а також низьку привабливість умов праці. Зокрема, у будівництві та переробній промисловості стримувальним фактором виступає фізична складність і важкість виконуваних робіт, тоді як у сфері освіти та культурно-мистецької діяльності ключовою проблемою залишається недостатній рівень оплати праці.

Таблиця 5 - Співвідношення кількості шукачів роботи та кількості вакансій, зареєстрованих у Державній службі зайнятості, станом на 1 травня 2025 року (за видами економічної діяльності)

Види економічної діяльності	Кількість вакансій, одиниць	Кількість шукачів роботи, осіб	з них, мали статус безробітного, осіб	Навантаження шукачів роботи на одну вакансію, осіб	Навантаження шукачів роботи із статусом безробітного на одну вакансію, осіб
1	2	3	4	5	6
Усього	61 772	128 267	99 707	2,1	1,6
з них:					
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	3 493	13 119	11 456	3,8	3,3
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	1 286	1 672	1 490	1,3	1,2
Переробна промисловість	13 706	12 934	11 087	0,9	0,8

1	2	3	4	5	6
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	1 647	2 149	1 870	1,3	1,1
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1 689	1 898	1 707	1,1	1,0
Будівництво	1 946	1 807	1 505	0,9	0,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	9 670	22 438	19 923	2,3	2,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5 056	5 444	4 737	1,1	0,9
Тимчасове розміщування й організація харчування	2 198	2 793	2 454	1,3	1,1
Інформація та телекомунікації	390	885	776	2,3	2,0
Фінансова та страхова діяльність	281	1 498	1 304	5,3	4,6
Операції з нерухомим майном	604	1 097	957	1,8	1,6
Професійна, наукова та технічна діяльність	1 331	2 028	1 708	1,5	1,3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2 226	3 234	2 809	1,5	1,3
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	3 382	19 975	17 290	6,0	5,1
Освіта	5 089	4 697	3 715	0,9	0,7
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	6 073	8 022	5 901	1,3	1,0
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	954	745	617	0,8	0,6
Надання інших видів послуг	751	1 642	1 447	2,2	1,9
Діяльність домашніх господарств	0	5	4	x	x
Діяльність екстериторіальних організацій і органів	0	3	3	x	x

Джерело: побудовано автором за даними [18]

Водночас у більшості інших секторів економіки спостерігається суттєве перевищення пропозиції робочої сили над попитом, що ускладнює функціонування ринку праці та сприяє поширенню безробіття. При цьому найбільше навантаження

шукачів роботи у розрахунку на одну вакансію простежується у таких сферах, як: державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування (6,0 шукачів на одну вакансію та 5,1 шукачів із статусом безробітного на одну вакансію осіб відповідно), фінансова та страхова діяльність (5,3 та 4,6 осіб відповідно). Високий рівень навантаження шукачів роботи на одну вакансію саме в цих сферах пояснюється: обмеженою кількістю вакансій (на відміну від торгівлі чи будівництва, у сфері державного управління та фінансової діяльності кількість робочих місць є відносно стабільною та змінюється повільно); високою привабливістю та престижністю цих сфер діяльності для населення, особливо в умовах економічної нестабільності; надлишковою пропозицією фахівців відповідного профілю. Так, в Україні протягом тривалого періоду спостерігається структурна диспропорція між обсягами підготовки кадрів у закладах вищої освіти та реальними потребами економіки. Традиційно значна частка випускників зосереджується у галузях економіки, права, менеджменту, державного управління та фінансів, що призводить до накопичення надлишкової кількості претендентів на обмежену кількість робочих місць у відповідних секторах. За умов відносно низької плинності кадрів та стабільності зайнятості у державних установах і фінансових організаціях, можливості працевлаштування залишаються обмеженими, що посилює конкуренцію серед шукачів роботи. Таким чином, надлишок фахівців у зазначених сферах зумовлює ситуацію, коли пропозиція робочої сили суттєво перевищує попит з боку роботодавців, що відображається у високих показниках навантаження на одну вакансію та свідчить про наявність структурного безробіття.

В ході аналізу статистичних даних стосовно кількості вакансій та шукачів роботи у професійному розрізі, можна визначити наступні тенденції (табл. 6).

Таблиця 6 - Співвідношення кількості шукачів роботи та кількості вакансій, зареєстрованих у Державній службі зайнятості, станом на 1 травня 2025 року (у професійному розрізі)

Назва професії (посади)	Кількість вакансій, одиниць	Кількість шукачів роботи, осіб	з них, мали статус безробітного, осіб	Навантаження шукачів роботи на одну вакансію, осіб	Навантаження шукачів роботи із статусом безробітного на одну вакансію, осіб
Усього	61 772	128 267	99 707	2,1	1,6
з них:					
Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)	3 449	9 502	8 091	2,8	2,3
Професіонали	8 752	11 674	7 553	1,3	0,9
Фахівці	6 855	13 347	9 598	1,9	1,4
Технічні службовці	2 790	8 840	7 712	3,2	2,8
Працівники сфери торгівлі та послуг	8 651	28 442	24 208	3,3	2,8
Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства	1 149	5 052	4 515	4,4	3,9
Кваліфіковані робітники з інструментом	12 933	9 509	7 511	0,7	0,6

Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	9 346	13 691	10 914	1,5	1,2
Найпростіші професії	7 847	20 015	17 938	2,6	2,3
Особи без професії	x	8 195	1 667	x	x

Джерело: побудовано автором за даними [18]

Значна частка шукачів роботи у цій професійній групі може бути зумовлена обмеженими можливостями професійної мобільності населення у сільській місцевості, а також недостатнім розвитком альтернативних сфер зайнятості. Суттєве перевищення пропозиції робочої сили над попитом у даному сегменті ринку праці свідчить про наявність професійно-кваліфікаційного дисбалансу та посилення конкурентного тиску серед претендентів на відповідні вакансії. Найвищий рівень пропозиції робочої сили зафіксовано серед працівників сфери торгівлі та послуг, які становлять 22,2 % від загальної кількості осіб, що перебувають у пошуку роботи, а також серед представників найпростіших професій, частка яких сягає 15,6 %.

У свою чергу підвищений попит на ринку праці спостерігається насамперед у категорії кваліфікованих робітників з інструментом, що свідчить про перевищення попиту роботодавців над пропозицією робочої сили за відповідними професійними групами.

Висновки. Сучасний стан ринку праці, що характеризується високим рівнем безробіття та структурними диспропорціями між попитом і пропозицією робочої сили, додатково підкреслює необхідність системної реалізації ефективної та пріоритетної державної політики у сферах освіти та зайнятості населення. Зокрема, стратегічного значення набувають наступні напрями покращення взаємодії:

1. Формування збалансованої кваліфікаційної структури робочої сили шляхом узгодження структури підготовки кадрів із довгостроковими потребами ринку праці, розвитку системи прогнозування потреб у кваліфікаціях, а також оптимізації обсягів і напрямів підготовки фахівців у закладах освіти відповідно до галузевих і регіональних пріоритетів розвитку економіки.

2. Забезпечення відповідності рівня професійної підготовки потребам економіки через модернізацію змісту освіти, впровадження компетентнісного підходу, посилення практикоорієнтованої складової навчання, розвиток дуальної освіти, а також налагодження ефективної взаємодії між закладами освіти та роботодавцями з метою актуалізації освітніх програм відповідно до сучасних професійних стандартів.

3. Стимулювання мобільності робочої сили шляхом створення умов для професійної, територіальної та міжгалузевої мобільності працівників, розвитку системи безперервного навчання (lifelong learning), підтримки програм перекваліфікації та підвищення кваліфікації, удосконалення механізмів інформаційного забезпечення ринку праці, а також усунення інституційних бар'єрів для вільного переміщення трудових ресурсів.

У цих умовах особливого значення набуває діяльність інституцій, які надають освітні та професійні послуги, сприяючи підвищенню компетенцій громадян, адаптації до вимог сучасного ринку праці та розвитку професійної гнучкості. Також ключову роль відіграють установи, що підтримують безробітних у процесі повернення до активної трудової діяльності, зокрема шляхом професійної перепідготовки, розвитку навичок

пошуку роботи, кар'єрного консультування та соціальної інтеграції. Комплексне поєднання освітніх, професійних та соціальних заходів дозволяє не лише зменшити рівень безробіття, але й підвищити ефективність використання трудового потенціалу та зміцнити соціально-економічну стабільність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Tudor, S., Cilan, T. F., Năstase, L. L., Ecobici, M. L., Opran, E. R., & Cojocaru, A. V. (2022). Evolution of interdependencies between education and the labor market in the view of sustainable development and investment in the educational system. *Sustainability*, 15(5), 3908. <https://doi.org/10.3390/su15053908>
2. Fiaschi, D., & Tealdi, C. (2021). Young people between education and the labour market during the COVID-19 pandemic in Italy. <https://arxiv.org/abs/2106.08296>
3. Бондаренко О.С., Миргород-Карпова В.В. Поняття, види та особливості надання освітніх послуг в умовах воєнного стану. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Випуск 36. С. 198–199.
4. Ігошин М.М. Вплив освітніх послуг на ринок праці України на сучасному етапі розвитку. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. №5. С. 47-50. URL: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/132>
5. Ільч Л.М. Соціально-економічний механізм взаємодії ринків праці та освіти. URL: <https://ojs.econindustry.org/index.php/ep/article/view/104/131>
6. Лавриненко Л.М. Взаємодія та взаємозв'язок ринку праці та ринку освітніх послуг. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. №9. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/121.pdf>
7. Орлик О. Взаємодія ринків праці та освітніх послуг в контексті забезпечення економічної безпеки. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2018. №2 (66). URL: https://journals.uran.ua/vsed_oneu/article/view/168414
8. Хома О.З. Особливості взаємодії ринку освітніх послуг та ринку праці в умовах децентралізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №1. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2019/21.pdf
9. OECD (2025), *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2025/09/education-at-a-glance-2025_c58fc9ae/full-report/
10. Central Statistics Office (Ireland). *Skills Mismatch Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) 2023 – Skills Use and Social Outcomes*. URL: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-piaac/programmefortheinternationalassessmentofadultcompetenciespiaac2023-skillsuseandsocialoutcomes/skillsmismatch/>
11. *Jobs and skills mismatch in the informal economy*. ILO, 2017. URL: https://www.ilo.org/skills/pubs/WCMS_629018/lang--en/index.htm
12. *Skills and jobs mismatches in low- and middleincome countries*. ILO, 2019. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_726816.pdf
13. Азьмук Н.А. Трансформація ринку праці в умовах війни: виклики та стратегії відтворення робочої сили. *Вісник економічної науки України*. 2022. №1. С. 171-179. URL: <http://www.venu-journal.org/download/2022/1/22-Azmuk.pdf>
14. *Робоча сила України 2021: Статистичний збірник*. Київ: Державна служба статистики України, 2022. 214 с. URL: <https://stat.gov.ua/uk/publications/robocha-syla-ukrayiny-2021>

15. Економічна активність населення України 2015: Статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2022. 201 с.

16. Тренди на ринку праці України в умовах війни. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/trendy-na-rynku-pratsi-ukrayiny-v-umovakh-viyny>

17. Кутюк В., Брік Т. Ринок праці під час війни: чому попит та пропозиція не можуть зустрітись? KSE. Work. ua. Промприлад. URL: <https://drive.google.com/file/d/1PqDg4-OfLggUPpDV-GOzAWFp2hMLtUzL/view>

18. Державна служба зайнятості України. Статистика. URL: <https://dcz.gov.ua/stat/statfile>

REFERENCES

1. Tudor, S., Cilan, T. F., Năstase, L. L., Ecobici, M. L., Opran, E. R., & Cojocaru, A. V. (2022) Evolution of interdependencies between education and the labor market in the view of sustainable development and investment in the educational system. *Sustainability*, 15(5), 3908. URL: <https://doi.org/10.3390/su15053908>

2. Fiaschi, D., & Tealdi, C. (2021) Young people between education and the labour market during the COVID-19 pandemic in Italy. URL: <https://arxiv.org/abs/2106.08296>

3. Bondarenko O.S., Myrhorod-Karpova V.V. (2023) Poniattia, vydy ta osoblyvosti nadання osvitnikh posluh v umovakh voiennoho stanu [The concept, types and characteristics of the provision of educational services under martial law]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava* [Research Papers of Lviv University of Business and Law]. Serii ekonomichna [Economics series]. Serii yurydychna [Law series]. No. 36. P. 198–199.

4. Ihoshyn M.M. (2024) Vplyv osvitnikh posluh na rynek pratsi Ukrainy na suchasnomu etapi rozvytku. [The Impact of Educational Services on the Ukrainian Labour Market at the Current Stage of Development]. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovyi zhurnal* [Kyiv Economic Scientific Journal]. No 5. P. 47-50. URL: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/132>

5. Plich L.M. (2017) Sotsialno-ekonomichniy mekhanizm vzaiemodii rynkiv pratsi ta osvity [The socio-economic mechanism of interaction between the labour and education markets]. URL: <https://ojs.econindustry.org/index.php/ep/article/view/104/1316>

6. Lavrynenko L.M. (2016) Vzaiemodiiia ta vzaiemozviazok rynku pratsi ta rynku osvitnikh posluh [Interaction and interrelationship between the labour market and the education services market]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky* [Global and National Economic Issues]. No. 9. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/121.pdf>

7. Orlyk O. (2018) Vzaiemodiiia rynkiv pratsi ta osvitnikh posluh v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky [The Interaction between Labour Markets and Educational Services in the Context of Ensuring Economic Security]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen* [Bulletin of Socio-Economic Research]. No. 2 (66). URL: https://journals.uran.ua/vsed_oney/article/view/168414

8. Khoma O.Z. (2019) Osoblyvosti vzaiemodii rynku osvitnikh posluh ta rynku pratsi v umovakh detsentralizatsii [Characteristics of the interaction between the education services market and the labour market in the context of decentralisation]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: Practice and Experience]. No. 1. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2019/21.pdf

9. OECD (2025) Education at a Glance 2025: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2025/09/education-at-a-glance-2025_c58fc9ae/full-report/

10. Central Statistics Office (Ireland). Skills Mismatch Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) 2023 – Skills Use and Social Outcomes. URL:

<https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-piaac/programmefortheinternationalassessmentofadultcompetenciespiaac2023-skillsuseandsocialoutcomes/skillsmismatch/>

11. Jobs and skills mismatch in the informal economy (2017) ILO. URL: https://www.ilo.org/skills/pubs/WCMS_629018/lang--en/index.htm

12. Skills and jobs mismatches in low- and middleincome countries (2019) ILO. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_726816.pdf

13. Azmuk N.A. (2022) Transformatsiia rynku pratsi v umovakh viiny: vyklyky ta stratehii vidtvorennia robochoi syly [The transformation of the labour market in wartime: challenges and strategies for workforce regeneration]. Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy [Bulletin of Economic Science of Ukraine]. No. 1. P. 171-179. URL: <http://www.venu-journal.org/download/2022/1/22-Azmuk.pdf>

14. Robocha syly Ukrainy 2021: Statystychnyi zbirnyk [Ukraine's Labour Force 2021: Statistical Compendium]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Kyiv: State Statistics Service of Ukraine] 2022. 214 p. URL: <https://stat.gov.ua/uk/publications/robocha-syly-ukrayiny-2021>

15. Ekonomichna aktyvnist naselennia Ukrainy 2015: Statystychnyi zbirnyk [Economic Activity of the Population of Ukraine 2015: Statistical Compendium]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Kyiv: State Statistics Service of Ukraine]. 2022. 201 p.

16. Trendy na rynku pratsi Ukrainy v umovakh viiny [Labour market trends in Ukraine during the war]. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen [National Institute for Strategic Studies]. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/trendy-na-rynku-pratsi-ukrayiny-v-umovakh-viiny>

17. Kutiuk V., Brik T. Rynok pratsi pid chas viiny: chomu popyt ta propozytsiia ne mozhut zustritys? [The labour market during wartime: why can't supply and demand meet?] KSE. Work. ua. Promprylad [KSE. Work.ua. Promprylad]. URL: <https://drive.google.com/file/d/1PqDg4-OfLggUPpDV-GOzAWFp2hMLtUzL/view>

18. Derzhavna sluzhba zainiatosti Ukrainy. Statystyka [State Employment Service of Ukraine. Statistics]. URL: <https://dcz.gov.ua/stat/statfile>

Стаття надійшла до редакції 14.04.2026

Стаття прийнята до друку після рецензування 26.04.2026